

S'Esclop

7

Quadern cultural

II època, any II

2,85 €

Mallorca, gener-febrer 2003

Crespí i Alemany

Laura Almirante, Joan Miquel Bestard, Àngels Cardona, Antoni Català, Claude Michel Cluny, Manel Garcia Grau, Joan Graell, Joan F. López Casasnovas, Lluís Maicas, Daniel Martínez i Ten, Eduard Miró i Saladrigas, Alfons Navarret, Pere Orpí Ferrer, Jordi Pàmias, Jaume Pérez Montaner, Jaume Pomar, Josefina Salord, Gabriel de la S. T. Sampol, Wallace Stevens, Maties Tugores i Garau, Josep Vallespir. Il·lustracions: Georges Bess, Josep Coll Bardolet, Crespí i Alemany, Joan, Toni Jordi, Tomeu Morey, Gabriel Pereiro Barceló, Llorenç Rotger Llompart, Miquel J. Servera, Guillem Vidal, Magdalena Vidal. Disseny: Joan Fullana.

Editor: **S'Esclop**,
associació cultural

Director:

Joan Fullana

<joanfullana@terra.es>

Consell de Redacció:

Pep Toni Martorell

Rainelda Palerm

Gaspar Servera

Miquel J. Servera

Magdalena Vidal

Administració:

S'Esclop

Apartat de Correus 332

07181 Palmanova (Calvià)

Telèfons: 971 - 686709

971 - 439209

971 - 693933

Fax: 971 - 689675

<sescllop@hotmail.com>

Publicitat:

Telèfon: 639 - 954223

Coberta:

Crespi i Alemany

Disseny:

Joan Fullana

Tractament

d'imatges:

J. Domenech

&

Miquel J. Servera

Laura Almirante	24
Joan Miquel Bestard	18 i 19
Àngels Cardona	22
Antoni Català	10
Claude Michel Cluny	17
Manel Garcia Grau	7
Joan Graell i Piqué	13
Joan F. López Casanovas	20
Lluís Maicas	4 i 5
Daniel Martínez i Ten	30
Eduard Miró i Saladrigas	27
Alfons Navarret	23
Pere Orpi Ferrer	28 i 29
Jordi Pàmias	31
Jaume Pérez Montaner	21
Jaume Pomar	3
Josefina Salord Ripoll	14 i 15
Gabriel de la S.T. Sampol	6
Wallace Stevens	21
Maties Tugores i Garau	16
Josep Vallespir	11
Il·lustracions:	
Georges Bess	25
Josep Coll Bardoleit	29
Crespi i Alemany	1
Joan	5 i 30
Toni Jordi	31
Tomeu Morey	22
Gabriel Pereiro Barceló	15
Yolanda Rodríguez	9
Llorenç Rotger Llompart	19
Miquel J. Servera	6, 10 i 32
Guillem Vidal Amengual	3
Magdalena Vidal	21

S'ha fet un tiratge de 501 exemplars numerats del 0 al 500. Aquest és el número -192-

S'Esclop no té el suport econòmic de cap institució privada ni rep ajudes de cap organisme autonòmic o municipal

III

Totes les ombres d'aquest vell passat
t'amaguen l'olivera on es conserva
la sàvia avial que has de conèixer.

Si del desert alguna veu t'arriba,
posa-hi esment, s'ha endurit com les pedres
més cristal·lines que un dia miraves.

Purificada per un llarg dejuni
no t'ha de dir res més, sinó que et trobis.

Cerca on s'ajunta la vida amb la terra.

Jaume Pomar

De la II part de *Carisma del desert*,
Col·lecció Balenguera, núm. 41, Palma, 1987

Olivera mil·lenària, Guillem Vidal Amengual

Pòrtic

Ningú pitjor que el mateix poeta per a parlar de la seva pròpia poesia. Sobretot per a qui, com jo mateix, viu instal·lat en la permanència del dubte. En qualsevol cas, és cert que escric versos. I que alguns, d'això, en diuen poesia. Però com explicar-la? Com pot explicar-se la necessitat de parlar? Com pot explicar-se la urgència de vessar el desassossec, la ràbia, el temor, el desig o l' enamorament? Com podem afermar la nostra identitat si no és a través de la llengua, de la paraula, de l'escriptura? És cert que els poetes, massa sovint, hem allunyat als lectors de la poesia. No ens hem esforçat prou per acostar-la a la gent i compartir-la, que és l'objectiu final de tota obra. Si més no per completar-la amb la intervenció i les aportacions dels lectors, Però no és menys cert que la poesia, encara que inútil, és necessària. ¿Potser hi ha quelcom més provocador que l'acte inútil en una societat que s'afanya a fer rendible qualsevol afer?

Escric per una voluntat explícita de deixar constància que he viscut i he estimat. I que en la vida he gaudit de moments de llibertat relativa, car l'absoluta només s'abasta amb el pensament. Perquè la poesia, l'escriptura, m'allibera del jou al qual estic sotmès, al qual tots, en distinta mesura, estam sotmesos per una societat que ens exigeix el rendiment d'una ocupació que ens fa esclaus dels seus interessos. La poesia, en el meu cas, forma part de la doble vida que he triat de viure. La doble vida de l'oficinista que de nit, quan la fosca apaivaga el neguit de sobreviure a l'obligació de treure profit de la feina, esmerça el seu lleure a transferir al paper tot allò que he vist o sentit d'una forma singular. Perquè la vida de cada un és única. Irrepetible la seva veu. El drama, però, s'esdevé quan prenc consciència que només abast la part més magra del meu pensament. Que ho hauria de fer millor i, això no obstant, no ho sé fer millor.

La meua és, en tot cas, una poesia que s'aferra a la realitat quotidiana, no tant per modificar-la com per posar de manifest la meua disconformitat envers la injustícia de la mort, la vexació del patiment, la dificultat de la vida, la complexitat dels sentiments, la preocupació per la meua terra ocupada. Escric conscient que, d'alguna manera, allarg l'agonia de la meua llengua, però també és l'única manera que tenc a les mans per defensar-la.

Lluís Maicas

Octubre 02

Cel

Cap cel no és com el meu cel,
ni cap mar no conté tants blaus
com la meua mar. Cap terra
no té els ocres tan grocs
com la meua terra, ni tan verds
els verds del pinar, però podria
viure en un país pedregós d'arideses
estèrils, podria pregar la gota
a l'ombra eixuta del nigul,
podria fer solcs amb les ungles
i sembrar-hi llavors que mai no brosten
ni fruiten, podria asseure'm en una pedra
sota el sol encès tot esperant, pacient,
la clemència d'un tronc o l'efimera
ombra del voltor que aguaita despulles,
podria nedar en el miratge de les dunes,
menjar escorpins vius i pair el verí
o beure'm els regalims de la suor.
No podria, però, viure sense tu,
car només on tu ets el cel és cel.

No coneix l'aigua el desig de la set

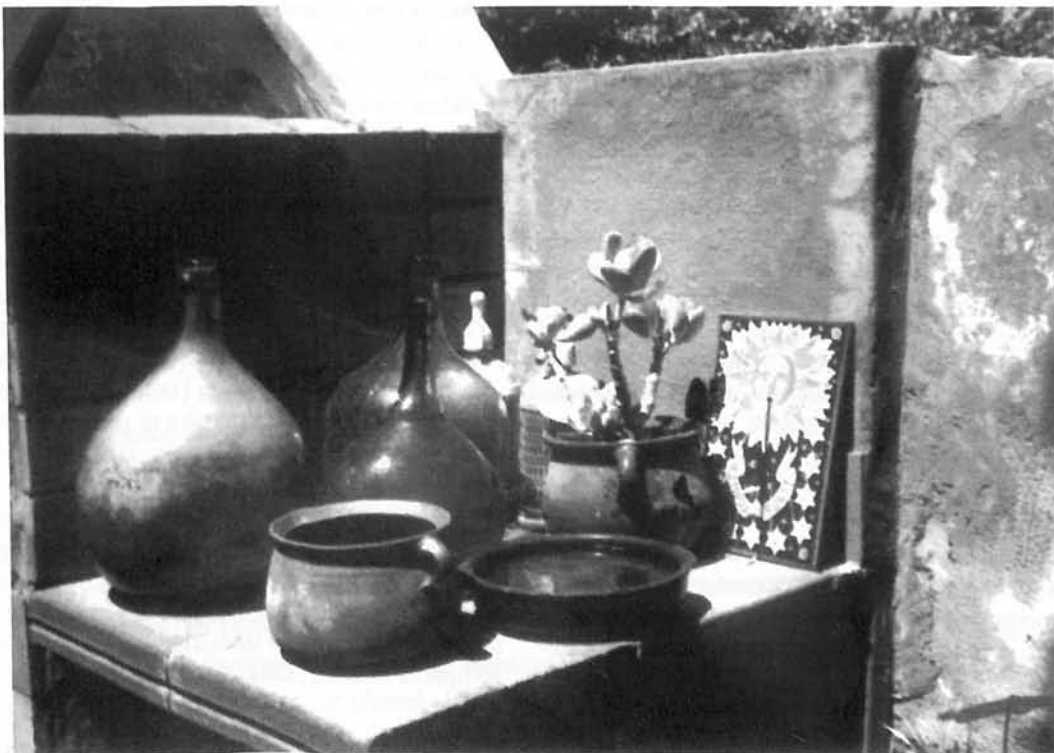
Tenc un taronger que ha resistit
la set i la magror d'una terra
argilosa que no engreixa calcides.
Només ha begut l'avarícia del cel,
una pluja que cap endins s'estalvia.
No té branques que facin ombra
com els altres arbres, ni força
per espletar fruit i amb prou feines
ha servat verdes les fulles verdes.
Assetjat per dos marges en angle
que el guarden del nord no coneix
encara el color de la seva fruita,
ni la dolçor del grilló, ni el gust
del seu propi suc. Els verderols
l'envolten, però temen posar-s'hi
per no cegar-li els ulls que neixen
orbs, secs d'una saba que no mama.
Aquest taronger xerec i magre
ha sobreviscut xuclant les arrels
l'energia de la vida i en deu anys
mai no ha delatat la feblesa de morir.
Ara el reg cada dia i ell m'aciença
en l'art d'existir en el límit
exacte entre la mort i l'esperança.

Terra

Aquesta terra feta de còdols i macs,
d'ametllers amb branca sense soca,
de reïna sense alzinars, és meva.
Aquesta terra de pletes de marge,
plena de guardes que el pastor bord
ha deixat a cura dels cans, és meva.
Aquesta terra nafrada, plena de bonys
i xaps, ferides que els seus afillats
li han etzibat sense esma, és meva.
Aquesta terra de rostollars socarrats,
cent vegades vençuda, però mai no guanyada,
didassa de llet molsissa, és meva.
Aquesta terra de carn de call i gleva,
que sovint escatima l'anyada, perquè
ningú ja no l'aplega i es tuda, és meva.
Aquesta terra que coneix la dissort
i la joia, condemnada pels déus al jou
de la bellesa, aquesta terra, és meva.

Lluís Maicas

→ Aquests poemes són recollits a *Registre Fòsil*, Perifèrics poesia. 2001, i juntament amb *Pòrtic*, s'han publicat al núm. 20 de la *Col·lecció Poemes Essencials*, ed. pel Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Educació i Cultura, Direcció General de Cultura, Palma, nov. de 2002.

Sense títol, fotografia de Joan per a Lluís Maicas

Doppelgänger

In memoriam Jeffrey Dahmer

El rellotge de l'església tocà les cinc. De tan nerviós que estava, en David no havia aconseguit adormir-se. No havia estat tan nerviós dels disset anys ençà. Eren nervis produïts per l'excitació. En sentia cada vegada que mantenia relacions sexuals. Però mai amb tanta d'intensitat..., mai des dels disset anys, la primera vegada.

A l'escola, a l'institut, sempre havia sentit que era diferent dels altres. No era només que no s'interessàs per les noies, tema avorridament recurrent en les converses dels companys: era que les seves fantasies no eren les mateixes que les llurs —no n'eren una simple variació, amb canvi de sexe de l'objecte de desig. No, ell hi necessitava —al principi només ho intuïa— la presència d'un tercer actor: la mort.

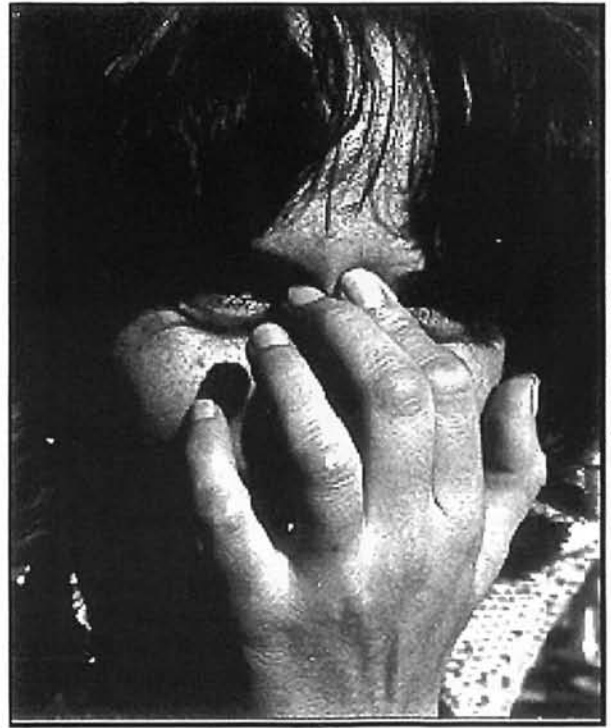
Sempre, des de molt jovenet, s'havia interessat pels crims. Llegia totes les notícies macabres dels diaris, i li sabia greu quan el cronista només insinuava alguns detalls... A diferència de la gent que l'envoltava, ell no podia reprovar aquells assassins. Ben al contrari, podia identificar-s'hi, podia entendre perfectament que gaudissin de la mort d'altri, especialment si hi barrejaven el sexe. Als catorze anys, en tenir la primera relació amb un amic de la mateixa edat, li havia agradat però no n'havia quedat satisfet... *Omne animal...* A poc a poc, amb d'altres nois, amb d'altres jocs, anà descobrint la manera d'impedir aquesta tristesa.

Als disset anys es deixà seduir per un al·lot més gran que ell. El dugué a la casa que la seva família tenia fora vila. Ho tenia tot preparat. Enmig de la passió i l'efervescència el va convèncer perquè es deixàs fermar al llit. L'altre reia. Com era que aquest noi tan jovenet tenia aquestes idees? Li vingué de nou, però no en va malpensar. En David, assegut damunt el seu sexe, li passà una corbata pel coll i va estrènyer fins que deixà de moure's. Ejaculà, fregà el cos contra el del jove, el besà i hi romangué entrellaçat mentre va mantenir la calor. S'hagué de desfer del cadàver. Fou l'única cosa no agradable. Aquella primera vegada l'excitació i els nervis no el deixaren dormir —com avui, deu anys després—; pus mai, però, no tornà a sentir aquella tristesa d'abans.

El rellotge tocà la mitja. Eren les sis i mitja? Les set i mitja? No ho sabia. S'aixecaria, tanmateix no podia dormir. Seria un dia de nervis, esperant el vespre... En deu anys no havia tornat a experimentar aquest neguit incontrolable. Hi havia hagut molts d'homes a la seva vida —li agradaven les frases de pel·lícula—, però cap com en Marc. Havia fet servir corbates, mocadors, coixins..., diferents mitjans per aconseguir la perfecció eròtica, però sempre incruents. Mai no s'havia sentit atret per la sang. Mai... fins que va conèixer en Marc.

El rellotge de l'església tocà les cinc. De tan nerviós que estava, en Marc no havia aconseguit adormir-se. Era la primera vegada que havia deixat una víctima amb vida. En el moment més encès havia de fer córrer la sang de l'altre. Ho necessitava. Ni el cos ni l'esperit no podien quedar associats si la sang no li inebriava tots els sentits.

En David havia d'esdevenir un bell cadàver dessagnat més. N'hi havia hagut tants. No era que pensàs que la seva vida era monòtona —cada agonia era diferent—, però trobava

Fotografia de Miquel J. Servera

que li mancava alguna cosa. Per això li va fer gràcia que en David li proposàs fermar-lo. Quan, a punt d'arribar a l'orgasme, li passà un mocador pel coll i provà d'ofegar-lo, comprengué que havia trobat una ànima germana. Somrigué. En David se'n va sorprendre. Es coneixia que mai ningú no li havia somrigut mentre era estrangulat. En Marc va rompre sense gaire esforç les lligadures, abraçà en David, el besà, li mossegà el coll amb força, fins a fer-li sang. Es miraren durant uns instants. Començaren les confidències. L'emoció —el temor?— de trobar-se amb un igual s'apoderà d'ambdós. En Marc va fer-se una petita ferida i deixà degotar la sang sobre el pit d'en David. El besà després de llepar el propi fluid de damunt el seu tors. Li va fer conèixer el món de la sang.

Tots dos, per primera vegada, foren feliços sense el concurs de la mort, però eren conscients que aquest sentiment no duraria sempre, que caldria arribar al final, a un final. Trobar-se amb el doble significa la mort. En Marc proposà a en David que l'endemà el deixàs arribar a la culminació. Li ho explicà tot, amb aquella veu que li enterbolia la pensa, amb aquells llavis que li fregaven l'orella, que li feien desitjar-ho tot. No hi pensà gaire: ni volia ni podia. Va dir que sí. Per això en Marc no podia dormir: avui en David seria seu, completament seu.

El rellotge tocà la mitja. Eren les sis i mitja? Les set i mitja? No ho sabia. S'aixecaria, tanmateix no podia dormir. Ja devia fer fosca. Inspirà amb força. Va obrir el taüt i va aixecar-se. Per primera vegada estava segur de poder assolir la plenitud: després de tants d'anys havia trobat algú digne de compartir-hi amor, sang, mort, eternitat.

Gabriel de la S. T. Sampol

FILIUS TERRAE

sota els meus ulls, la terra vivia per mi

Carles Riba

Cala es morts La Cova dels Cavalls La Pobla Tornersa
 Barranc de Bellver Ciutadella Castell de Miravet La Valltorta
 Benadressa Castell de Crabas Ses Voltes Masos d'Herbers
 Morella Mola de Cinctorres Castell de sa Mola El Turó de l'Oblit
 Serra d'Irta Pla de Buris-Ana El Millars Cala Forcat
 Vall d'Olaia La Torre Motxa Cala Macarella La Carena dels Àngels
 Barranc dels Horts Sant Pau Turó d'El Toro Albocàsser
 Platja del Morrongo Torre d'En Gaumés Cala En Porter
 Sant Mateu La Serra Espadà Cala Pregonda Castell de Montornés
 Vall de Vilavella Binissafulla Torre Labadum La Balma Binibeca
 Torre de Sant Vicent Pla de Ferreries Planura d'Olaia Trepucó
 Pla de Bani-Gazlun Prat de Cabanes Na Macaret Castell d'Asubarta
 Les Agulles de Santa Àgueda Cala Galdana Desert de les Palmes Fornells
 Tossal del Castell Vell Pelegrins de les Useres Naveta des Tudons
 Planura d'Ahadrel Orpesa Plaça des Born La Murà El Jardí del Retorn
 Es Mercadal Cala Mesquida El Cingle de les Ànimes
 Far de Favàritx La Cala Renegà Es Migjorn Gran
 La Cala dels Adéus

I un encís i un esguard tan clamorosos
 que el mateix brull del mot anomena,
     més enllà de les vies desertes de l'ànima,
 tots els noms de la terra sota l'encaç dels ulls silenciosos.

Manel Garcia Grau

Aquest poema pertany a la quarta part, dedicada a les Illes Balears,
 del llibre *Al fons de vies desertes*, Edicions 62, Barcelona, 2002.

Manel Garcia Grau (Benicarló, 1962), és doctor en Filologia Catalana i exerceix de professor a la Universitat Jaume I de Castelló, ha excel·lit sobretot com a poeta, assagista, crític literari i estudiós de la literatura catalana contemporània. Guanyador de premis tan prestigiosos com el Vicent Andrés Estellés dels «Octubre» (1990), l'Englantina d'Or dels Jocs Florals de Barcelona (1997), l'Ausiàs March de Gandia (2000) o l'Agusti Bartra de Terrassa (2001), ha publicat fins ara una quinzena de llibres, entre els quals destaquen *Els noms insondables* (Edit. 314, 1990), *Llibre de les figuracions* (IVEI, 1994), *Mots sota sospita* (Ed. Cossetània, 1998), *La ciutat de la ira* (7imig Ed., 1998), *Anatema* (Bromera, 2001), *Al fons de vies desertes* (Edicions 62, 2002), *Poètiques i voluntats per a una societat perifèrica* (1994), *Polítiques (i) lingüístiques* (1997), *Les suspicàcies metòdiques* (2002), totes tres a Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Barcelona) i la novel·la *El Papa maleït* (Editorial Planeta, 2003).

Joan & Pedro

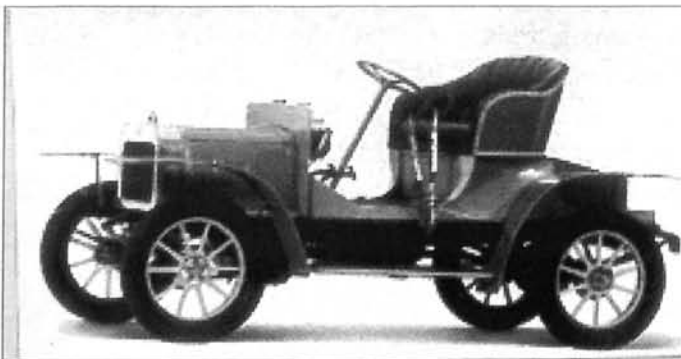
ES TALLER

*CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
(AC)*

*POSTA A PUNT DE MOTOR
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASSAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA*

Telèfon i fax 971-755365
C / General Riera, núm. 25, baixos
07003 Palma
Servei en carretera 24 hores
Telèfon 971-471538

www.comercialmallorca.com

SAGITARI

Llibreria

Llibreria especialitzada en poesia

*Posem a la seva disposició
informació sobre el nostre fons
mitjançant:*

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 - 730608
- Informació i comandes per fax:
971 - 283388
- Informació i comandes per correu electrònic:

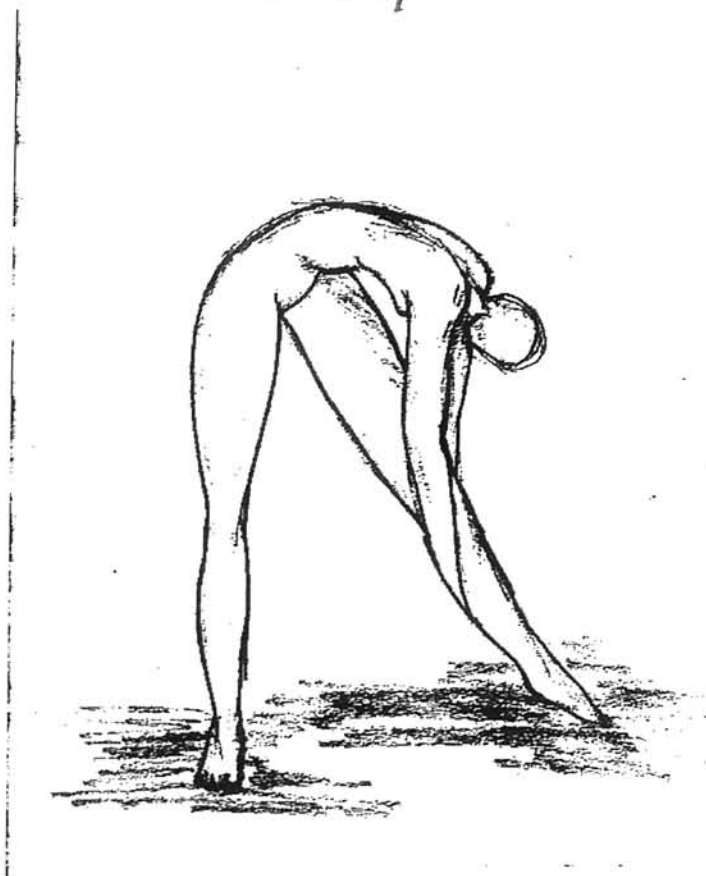
xabraham@teleline.es

Servei de venda amb lliurament
contra reemborsament
Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat

Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca

Pàrquing a 50 metres

Esbós, Yolanda Rodriguez

NOVETATS DE PERIFÈRICS

Jaume Armengol
QUE LA TERRA ET SIGUI LLE

PERIFÈRICS
Narrativa

CORRESPONDÈNCIA
de
SALVADOR ESPRIU

Felip Cid

PERIFÈRICS
Debat

AUS
DE LES ILLES BALEARS

EDITORS:
MATEU REBASSA I JORDI AUNTANER
EPILOGRAMES:
BERNAT RAMIS

PERIFÈRICS
Divulgació

La Qüestió Nacional

CULTURA POPULAR
NACIONALISME

Andreu Ramis Puig-gros

PERIFÈRICS
Assaig

A TOTES LES LLIBRERIES

PERIFÈRICS

Can Serinyà 9, 2n - 07003 Palma (Mallorca) Tel.: (971) 72 79 39 - Fax: (971) 71 95 65 - baltar2@baltar.infonegocio.com

Tota la riquesa...

I

Tot sol et trobes en una tanca, on recomences la subtileza de fer, agnòstic, nova la trama d'amors i odis, l'aprenentatge d'un gest i viure amb les paraules, més que una estrena clares i denses, en una pàtria, com la mar ampla, sense més fama ni més riquesa que l'harmonia i ésser més lliure.

Si no et dols

Rostolls rostits de tant sol i mala herba.
Amb fems i cendres, si de saciar la sequedat de la terra no et dols, saps que l'hortal prendrà una nova força, si cales foc al sòl, als patiments, i tot serà, de flama i foc, principi de terra humitejant, porositat.

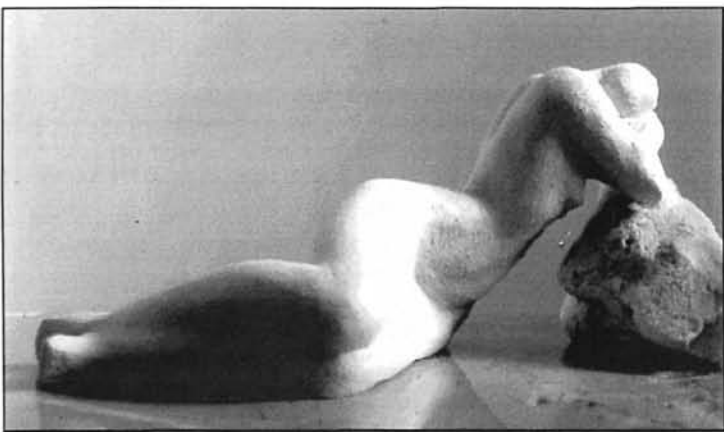
II

Dibuixaries, damunt la terra, itineraris de la infantesa, lluny de tenebres que duu el créixer, i esclats d'esperma d'un nou inici, sense memòria: talment la joia seria certa, més que aparença, però l'aurora i els raigs que penses se't fan com fletxes, temor i calvari, i s'ennivolen la mar i la pensa, i s'ennegreixen com la brutícia que a fora es llença.

Quina sintaxi, blau cel tangible, seria indici, entre les runes, pudor i deixalles, de renaixença?

Antoni Català

Ciutadella, agost de 1999

Escultura de Yolanda Rodríguez, fotografia de Miquel J. Servera

Antoni Català Campins, nascut a Menorca (Ciutadella, 1961) és llicenciat en Filologia per la Universitat Central de Barcelona i exerceix de professor d'anglès a l'IES Josep Maria Quadrado de Ciutadella. Té publicats comentaris literaris, ha participat en reculls de literatura i en recitals de jazz-poesia, posant lletra a temes de jazz. Ha guanyat diversos premis de poesia i narració curta.

RECORDA LA LLÀGRIMA

Recorda la llàgrima
espesida amb el fang,
lluny de l'intent inútil
d'aparentar un altre somriure,
com s'enfonsà
per sempre.
Paraules de foc crida,
i amb els seus crits
incendia poemes d'amor
i de rancor alhora,
confon somnis
dels que s'auto-priva.

No vol tocar la pell que s'estima.
Ningú no sap el que li passa,
mig glaçada: el maquillatge
es desgasta, i sols camina
al voltant d'un riu
buit d'amor, ple de boira.
Està confusa, l'angúnia
li impedeix sobreviure
a un altre dubte, i sols mira
en la distància, amb ulls freds
per l'hivern
que s'hi esdevé a dintre.

Josep Vallespir

TELEVISIÓ, RÀDIO, VÍDEO, HIFI,
FRIGORÍFICS, ELECTRODOMÈSTICS

RED ELITE DE ELECTRODOMESTICOS S.A.

Plaça Abu Yahya, núm. 1.
Telèfons: 971-751269,
971-205013,
971-206214.
07003 Palma de Mallorca

Botiga de pell

ARTICLES DE REGAL

Avinguda Peguera, 66
Local 7
Peguera-Calvià-Mallorca

Telèfon 971-686709
Fax 971-687942
Pep-Toni @ wanadoo

"la Caixa"

220 oficines
al seu servici

La 1ª xarxa bancària
a les Illes Balears

L'oficina de
Joan Alcover,
07006 Palma,
al seu servici

RASTRE OBERT

ENCÍS DE PERGAMÍ

*A l'Isidre Domenjó
amb el meu agraïment.*

Ritual o propòsit...:
encís de pergamí.

A les parets del temps
el cor hi penja miralls
de fortuna: la llum del món
és el vol rebec de l'esparver
fet poema. Roig de sang
i aurora escrit a les ales
i una visió subtil.

Quan el prodigi del símbols
en harmonia uneix
amb foc desig i raó,
es deriven en passió
totes les imatges.

Així m'avinc
jo al goig de les paraules.

**EL LABERINT DEL
MINOTAURE**

CARIÀTIDES

Falsos amors,
esveltes cariàtides,
em tempten el cor.

Totes m'ofereixen
llur cos salabrós,
però res no serveix
dins l'estoig de la pell.

Són dones de pedra.

**(ELS ULLS DE PERSÈFONE)
(LLIBRES PROFÈTICS)**

LA DANSA DEL CORB

A cel obert,
bastió del firmament,
l'ull primitiu de l'univers.

Terra endins, un laberint
humà culmina l'existència.
El món és un forat eixorc
on el foc pren ulls a l'espasa.
A cavall del vent,
l'estirp del ferro rovella
l'espai urbà. El temps
per testimoni de la mort
i de la fam. Cap herència.

Només la serena voluntat
de viure pot redimir
el gust cruent dels sentiments
en cada pèrdua.

Però sempre
resta la borda llavor
del silenci ancorada
a les venes...

I una creença:
de nit, els corbs dansen
per espantar la por.

Joan Graell i Piqué

De *Memòria de les pedres*
Garsineu Edicions, Tremp, 2002

Joan Graell i Piqué (nascut a La Seu d'Urgell l'any 1971) és un poeta jove que resideix a Organyà i treballa com a marbrista a La Seu d'Urgell. Esmerça el seu temps lliure en l'estudi i el conreu de la literatura. Es va donar a conèixer, ara fa cinc anys, amb el seu primer poemari titulat Un llapis com el vent. D'aleshores ençà, ha continuat escrivint i l'any 1999 va guanyar a Juneda el segon premi per a joves escriptors del certamen Joan Duch i, en el camp de la narrativa, també ha obtingut diversos guardons. Forma part de l'equip de redacció que edita la revista «Lo banyut», d'Organyà.

La regeneració del bosc cremat

Signos difusos.

Símbolos rotos.

Tantas cosas que se nos mueren.

¿También el alma?

Los hijos de ningún tiempo actualitza el diàleg, socràtic, que de fa temps mantenim amb la poesia de Diego Sabiote. L'amistat, que ens ha ensenyat a reconèixer i a compartir els sons d'unes imatges i el vol d'unes idees, es renovella, tanmateix, amb el cant únic de cada un dels seus llibres. Descobrir-ne la melodia per avançar així amb el poeta-filòsof és el nostre repte: és la possibilitat del nostre guany. Perquè ara reprenem el camí obert per *La visita de Savitrí*, encara que aquest, paradoxalment, s'hagi estret, ni que només sigui per l'ambigüitat primera que transmet el títol, *Los hijos de ningún tiempo*.

L'alleujament que pot produir la lectura del poema, solt, que encapçala el llibre no aconsegueix de desfer la inquietud inicial, perquè dreçar, ara i aquí, "ellos, los clásicos, los más/ verdaderos, los más auténticos, / los hijos de su tiempo, / los hijos de ningún tiempo" és un acte d'afirmació, només justificable des de la consciència del seu arraconament, des del temor que haguem deixat de sentir les seves veus. D'aquí que, al meu parer, el poema central del llibre sigui "El bosque saqueado", imatge paorosa d'un present devastat:

**Diversidad de voces se oyen
en calles, plazas y mercados
que sólo son una y la misma voz;
todas las voces tienen el mismo eco,
los mismos destellos de un fuego
que encandila, ciega y quema
hasta convertir en cenizas
nuestro legado máspreciado.**

**Ya no hay lugar para la rosa,
ni para la primavera, ni el árbol,
ni el gorrion, ni el canto.
Ya no hay memoria de los que vivieron
y nos dejaron, ni siquiera
para los que caminan,
con el corazón roto, a nuestro lado.
Ya no hay lugar para lo sagrado,
ni para el encantamiento, ni para el Dios
revelado y encarnado.
Todos los paraísos del diurno sueño
han sido esquilados y arrancados.**

**Y en los más refinados ambientes,
marchantes y hasta artistas y poetas
coquetean con los claros del bosque
y con el último impostor que ha llegado,
sin reparar en la sombra
que ocultan los mismos claros
del bosque saqueado y quemado.**

Aquest poema conté, en negatiu, tots els elements que són presents dins el llibre. En primer lloc, el llegat, convertit en cendres, de la veritable paraula creadora, humanitzadora. En segon lloc, l'abandó del que, per natural, ens pot conduir a l'essència de la realitat, i, formant part d'aquest, l'oblit dels "hijos de ningún tiempo" en el doble sentit que els donarà el llibre, els "hijos eternos" i els fills de la marginació i del dolor. Tot açò comporta la pèrdua tant del sentit sagrat i del transcendental com de la mateixa cultura, alliberadora i no mercantilitzada: el bosc, santuari de la natura i de la vida, ha estat saquejat i cremat.

És des d'aquesta perspectiva, des de l'interrogant llançat al poema *¿También el alma?*, des dels "51 cumpleaños/de duda, desesperanza y quebranto", des de l'impressionant cant espiritual amb què tanca el llibre, que crec que cal remuntar el diàleg a què ens convida Diego Sabiote. Perquè les tres parts en què està dividit *Los hijos de ningún tiempo* poden ser també vistes com una triple recerca: la de paraules enfront del silenci sorollós i uniformitzador; la de la lliçó que la natura ens reserva si tenim ulls per veure-la i assumir-la; la d'un amor que només es pot reclamar diví si pren les formes humanes més temporals i concretes.

Així, la primera part, "La vida sabia", adquireix tota la força de l'actualització d'una manera de veure i de viure el món d'acord amb un humanisme que, justament perquè és atemporal, pot regenerar els presents de tots les temps. De la mà de Plató, d'Aristòtil, de Lévinas o de Gadamer reaprendrem que la paraula autèntica i, per tant, la lucidesa han estat patrimoni compartits; que la virtut rau en aquella "aurea mediocritas", en aquell equilibri intermedi que anul·la els extrems; que ens cal la perspectiva de la distància per poder veure i mesurar el que ens és proper; que ens hem de deixar interrogar una vegada i una altra pels exclosos de la llum. De la urgència d'aquests missatges, en donen bon compte els dos poemes de *La visita de Savitrí* que Diego Sabiote col·loca en aquesta part per recordar-nos que el que està en joc en aquest nou mil·lenni és la reafirmació de l'ànima per poder trobar, així, la sortida als laberints personals, per no esdevenir estàtues, per emprendre el vol de qui no posa preu a la seva ànima, per viure la lluminositat mediterrània. "Palabra muda" tanca circularment aquesta primera part a l'entorn de la paraula i del silenci de "los hijos de ningún tiempo": el silenci dels desposseïts i la paraula salvada dels clàssics, humans els uns i els altres entre els humans.

"La belleza de todas las rosas" ens situa al cor, gran i poderós, del llibre, perquè el que podria gelar-lo —saber-se apàtrida dins un bosc saquejat— esdevé calidesa de sentir-se més a prop de la terra promesa: aquesta terra plena de signes, ara i aquí, que cal saber desxifrar i amb què cal saber dialogar per trobar sortida al nostre laberint secular. El diàleg —a través de la paraula i des de la paraula— és doble: amb la tradició cultural i amb la mateixa naturalesa. D'aquí que una bona part dels poemes reprenguin la mateixa veu de Bécquer, de Machado o de Cervantes per oferir-nos veritats noves de sempre i, entre elles, la veritat que la poesia pot aixoplugar "...el desamparo/ y la fragilidad de los mortales" si miram "como niño recién nacido", si ens obrim a

una experiència completa que abraci la raó, mes occidental, amb els sentiments, més orientals.

En una paraula: si sabem dialogar amb la natura des de la subtilitat, quan calgui, de les breus pinzellades intenses dels haikús, al mestre dels quals, Bashoo, ret un explícit homenatge:

**Cantan los pájaros.
Bashoo toca a la puerta.
El alma se abre.**

Perquè d'açò es tracta, d'obrir l'ànima a les lliçons de complementaritat de la vida: la bellesa d'uns nuvolets de capvespre abans de fer-se la nit; la bellesa de la lluna que, per contra, la reclama; el vol esborradís, però d'impossible oblit, de la gavina; la gratuïtat de les orenetes; la música dels ocells; la nit tendra que ens mira i que vol la nostra mirada; el poema mateix que vol batejar al ritme de la naturalesa. En tot hi nia la saviesa de la vida enfront de la nostra ignorància mentre el grill canta la seva cançó humil; i els xiprers, amb la tristesa i tot dels de Van Gogh, saben els límits de la virtut clàssica.

El diàleg, ànima endins, amb la tradició cultural i amb la natura acaba conduint al cor mateix de la infantesa reviscuda: la de l'arbre que conserva la memòria de llunyans cants d'ocell; la de les llambordes que, com teclades de piano, emergeixen desafiant les lleis de l'asfalt. L'ànima, més sàvia després de tot aquest recorregut, pot emmirallar-se en el testament de Chopin; pot descobrir l'harmonia i la fusió còsmica de la tempesta; pot assumir la bellesa indescriptible de la darrera floració; pot, en fi, mussitar-nos la darrera de les confidències de la mar-vida: el seu secret de silenci i de sal.

El tercer i darrer dels esglaons ens condueix al rostre ocult de l'amor, obert amb la interrogació existencial i històrica que travessa tot el llibre: "¿También el alma?"

**Desde las torres
de las ciudades,
tantos latidos,
tantas voces,
tantas llamadas,
tan, tan, tan, tan
¿A quiénes llaman?
¡Ah, las campanas!
Siglos de aliento
y su compañía.
Signos difusos.
Símbolos rotos.
Tantas cosas
que se nos mueren.
¿También el alma?**

La resposta, esperançada, es troba ja al següent poema, "Huellas de fuego", i el títol del tercer ens desvetlla el nom del rostre ocult: el de Déu o, el que és el mateix, el dels fills de cap temps, el de les víctimes de la vida, a través del qual l'amor es manifesta. Així, aquesta tercera part, religiosa i transcendent, lliga de ple amb el contingut general del llibre: no debades el camí que duu a Déu no és el que fuig dels homes sinó el que va

"Renato, Reborn... to be wild, (non suicide solution), la aventura del conocimiento es insospechada, tempus non fugit... transcurrit", oli sobre llenç de Gabriel Pereiro Barceló

al seu encontre, costat per costat, per trobar-hi el poeta de Déu, el nom lluminós i mediterrani que, juntament amb Sòcrates, havíem vist ja anunciat a la segona part: Jesús.

Els tres darrers poemes tanquen, amb total coherència, aquest llibre unitari en la seva diversitat. La clau, primera i essencial, ens l'ofereix un poema aparentment circumstancial, "Alegoría", escrit arran de la celebració dels 51 anys a Montserrat. El símbol, aterridor, de "El bosque saqueado" de la segona part, esdevé ara imatge real de la muntanya que emergeix regenerada de l'incendi que poc temps abans l'havia devastada. El jo poètic de Diego Sabiote sap acollir-ne al final la lliçó històrica, existencial i transcendental; sap acollir el do d'esperança que li transmet el monjo venerable davant la seva realitat de "duda, desesperanza y quebranto". Per açò, al monestir de Solius, present també sempre a la seva obra, pot respondre's davant els impostors:

**¿El claro del bosque?
Primavera en Solius.**

Tanca *Los hijos de ningún tiempo* amb un magnífic cant espiritual, el darrer o el primer dels diàlegs, el que els sintetitza tots: el que manté amb Déu. Quinta essència del seu llibre, hi ha el dubte, el desassossec existencial; hi ha la realitat divina transfigurada en la bellesa, la saviesa i l'amor; hi ha la difícil certesa que aquesta realitat només la podem recrear amb la nostra mirada massa enterbolida; però hi ha, al final, la consciència de no saber-se sol i perdut, perquè hi ha fills eterns com Leibniz i Pascal que li mostren el camí que només ell pot il·luminar per jugar la darrera carta amb Déu, aquell que adopta el rostre dels fills que tenen dret a viure un present autèntic, que és el temps que no mor mai.

Josefina Salord Ripoll

Moments primitius en cinc temps

« ... Parfois épuisé de solitude, mais soulevé par la promesse de nouvelles amours, je cherchais à peine, je repassais mes étapes, je gémissais surtout, j'imaginai voies et moyens, je réappris à prier... »

Pierre Jean Jouve (1887 - 1976)

Primer temps

La falòrnia,
poc a poc,
tracta ineludiblement
de esmunyir-se
sota els darrers batecs de la meva convicció.

Els sospirs que d'ella es deslliguen
tenen vincles divins,
i els senyals
profunds i inexorables,
ja no tenen veu;
es perden dins divagacions
i cerquen sense aturar-se
aquell camí perdut casualment.

Segon temps

El somiqueig
recobreix la seva validesa
enmig de l'emoció,
mentre que distant,
-enmig del camp-
apareix un somriure angelical:
ell anuncia,
batalles bucòliques
plenes de goig.

Tercer temps

El crepuscle del dia,
lentament,
empeny
el fil dels meus pensaments,
i les meves idees
-feliçment-
com una força eterna,
entreveuen una certa estrella.

L'instant,
agradable i dolç
fa que la meva ànima
transformi idees en moments.

Tot el meu cos fa el cap viu;
i del més íntim del meu ésser,
surt un crit de compungiment
envers els qui tenen fam,
cap als qui demanen auxili,
els necessitats,
els que no tenen amor ni amiatat.

Quart temps

La nit
ja està a prop
i el meu esperit
(més dimoni)
no sap res del significat
d'unes inquietuds,
mentre que la petjada
de les meves llàgrimes
deixa darrera,
la musa i el poeta,
el nen i el somriure,
l'amor i el dubte.

Cinquè temps

El passeig de ningú m'espanta
i la brisa amiga em reconforta
davant el pertorbat mal del desconegut.

El buit, encara, està apartat,
i la meva ànima no sap quin camí
se'n va cap a les virtuts;
segueix la tenebrositat del desig infernal;
i lluny, com un déu, l'enigma es perfila,
i vol espantar-me.

Jo, insegur, indecís, titubejo
i la meva ombra em protegeix
amb el seu abric primitiu.
Sóc gairebé un déu !

Maties Tugores i Garau

Del poemari inèdit «Les entranyes de l'abisme»

*Poesia francesa d'avui**Maties Tugores i Garau*

Nascut el 1930, prop de Charleville, **Claude Michel Cluny** és poeta, novel·lista, editor i crític. Interessat per la pintura contemporània, n'ha escrit nombrosos assajos. Té publicats més d'una vintena de llibres. El 1985, va rebre el guardó «Guillaume Apollinaire» pel seu poemari «Asymétries» i, el 1989, l'Académie Française li atorgà el Grand Prix pel conjunt de la seva obra poètica. Dels seus llibres, destacarem «Poèmes d'Italie» i «À l'ombre du feu» (Ed. La Différence) i també: «Poèmes du fond de l'oeil» i «Inconnu passager» (Ed. Gallimard), «Disparition d'Orphée» i «Odes profanes» (Ed. La Différence). El crític René Lacôte, de «Les Lettres Françaises», n'ha comentat: "[és] ...un dels més originals dels nostres poetes; perquè amb tantes influències, no contactades però demanades, ha rebut tants de cops successius que no podia ésser un més..."

DECEPTION

Pour Sophia de Mello Breyner

Accoudé distrait
au bleu parfait de son éternité
un Dieu léger rêve hésite.

Se penche sur le frémissement
d'argent des olivaires
qui le reconnaissent.

Les cigales sèment
la limaille du silence.

Les voiles noirs des Mères
dans les mêmes rues blanches.

Ambigu sans oubli ni merci
sans pouvoir d'amour pour la trahison
la profanation de la beauté.

L'insaisissable sourire
revoit l'éclaboussement
d'Icare
brisant le violent indigo des mers.

-Vous aviez cru que nous voulions des holocaustes
:c'était bien assez des vôtres-

Voiles noirs des prêtres
ils célèbrent l'ignorance
ici où furent tes temples.

Sous ta paume le roc a frissonné
sous tes pas ont éclôt des fleurs sauvages
éclaté un rire vide ferraille rouillée
lancée dans l'ailleurs par ton pied distrait
-un detritus de plus: leur civilisation!

Puis tu disparus dans le dur feuillage
Déçu Jeunesse à jamais
cruelle et divine.

Le temps pur n'était pas revenu.

DESENGANY

Per a na Sophia de Mello Breyner

Recolzat distret
amb el blau cel perfecte de la seva eternitat
un Déu lleuger somia dubta.

S'inclina sobre l'esgarriament
d'argent dels oliverars
que el reconeixen.

Las cigales sembren
la llimalla del silenci.

Els vels negres de las Mares
dins els mateixos carrers blancs.

Ambigu sense oblit ni pietat
sense poder d'amor per la traïció
la profanació de la bellesa.

L'impenetrable somriure
reveu l'esquixada
d'Ícar
rompent el violent anyil dels mars.

-Havíeu cregut que volíem holocausts
:era prou bé dels vostres-

Vels negres dels sacerdots
celebren la ignorància
ací on foren els teus temples.

Sota el teu palmell la roca s'ha esgarriada
sota els teus passos han sorgit flors salvatges
esclatat en riure buit ferralla rovellada
llançada dins altra part amb el teu peu distret
-un detritus més: llur civilització!

Després desapareixeres dins el dur fullatge
Decebut Joventut per sempre
cruel i divina.

El temps pur no havia tornat.

Una narració inèdita de Joan Miquel Bestard

La present narració és un relat inèdit de Joan Miquel Bestard, nascut a Maó el 1946 i mort prematurament el 2000* a Palma, als cinquanta-quatre anys. L'editorial Calima, fa poc, ha publicat pòstumament una selecció de la seva obra sota el títol de *Bestiari d'un nin de postguerra. Homes sols* (Palma, 2002). La primera part d'aquest llibre, el *bestiari*, és una col·lecció de relats curts en què un narrador adult descriu el descobriment de la vida per part d'un nin imaginatiu i solitari a la Mallorca rural de postguerra. La mirada infantil passa de l'animal a l'home tot establint paral·lelismes i divergències. *Porcs* s'hauria d'integrar precisament dins aquests relats, concebuts per l'autor com a *apòlegs*, encara que no es resolen amb una moralitat tancada.

PORCS

Aquell matí, mentre prenia cafè amb llet i ensaïmada, havia sentit com els padrins xiuxiuejaven:

–Vols dir que no li farà *assunto*?

–Dona, tampoc és una papallona. Els altres nins van a veure-ho i no els passa res.

Tot encuriós, esperà que el padrí el cridàs:

–Joan, que véns amb mi a veure sanar els porcs?

S'acabà el berenar tot de pressa i se n'anà amb el padrí, ple de curiositat.

Ignorava en què consistia l'operació i el desconcertaven les distintes utilitats de sanar els animals. Sabia que els porcs s'havien de sanar per tal que la seva carn tengués bon gust quan la rostien: “que no tengui gust d'anar arrencat” –deia la padrina, sense que ell sabés què volia dir.

També era necessari per a les sobrassades. D'aquesta manera no tornaven blanques.

Però no entenia que se sanassin els moixos i els cans, que no es menjaven: “així creuen més i no se'n van d'aventures” –li contestava el padrí amb el somriure còmplice de la padrina cada vegada que li ho demanava.

Però, si bé els profits eren diversos, l'operació semblava ésser la mateixa i a presenciari-la el menava el seu padrí.

Arribaren al lloc, un solar obert per un costat i amb una tanca baixa a l'altre, on ja hi havia un bon nombre d'homes que s'hi recolzaven i d'on sortien uns grinyols de porc com només havia sentit a les matances. S'acostaren a la tanca i en Joan pogué veure com dins el solar hi havia una petita guarda de porcells fermats, que, al seu torn, eren trets per uns homes que els penjaven, per la corda que els travava les cames de darrere, a un dels ganxos clavats a una de les parets del solar, d'on hi penjaven ja diversos porcells.

Alguns d'ells sagnaven per un xap prop dels senyals i quasi no es bellugaven. Només llur respiració agitada, que es podia veure en el ràpid batec del ventre, permetia endevinar que quelcom de terrible els havia succeït. A uns altres, un home els fregava un líquid per la ferida i aquests porcells sí que grinyolaven. Davant un altre, un home alt –“el sanador”, deien– els clavava un ganivet petit pel ventre, ben prop del senyals, entre els gemecs esgarriuosos de l'animal, passant-los de seguida un pedaç per la ferida. Mentre uns altres homes –els amos dels animals, sentia que deien– anaven penjant, segons un torn establert, altres porcells dels ganxos per procedir a l'operació.

---

* A la nota biogràfica del llibre citat tot seguit, per cert, aparegué per error l'any 2002 com a any del seu traspàs.

Dins el cap d'En Joan es mesclaven els grinyols dels animals amb la visió de la sang a l'entrecuix, contrastant amb l'aire de festa que hi havia al solar i amb la indiferència dels homes que assistien a l'acte, que xerraven entre ells com a la sortida de l'Ofici els diumenges a migdia. S'hi fixà: no hi havia cap dona.

—Padrí, al nostre porc també l'han sanat així?

—A tots els fan el mateix, però els animals no pateixen com les persones. Gisquen de por, no de mal.

En Joan pensava en el porc que tenien a la soll del corral i realment no semblava estar tarat: menjava i es movia ben bé. Però mai no s'hagués pensat que l'animal hagués passat per un tràngol semblant.

—No sanareu en Jonc, eh, padrí?

—No ens l'hem de menjar. O és que te'l vols menjar tu? Idò no passis ànsia, que mai el sanarem.

* * *

—Bon dia, senyor Rector.

—Ha estat un bon any per a la cria de porcells, enguany. I que encara és tan *assustadís* aquest Joanet? —sentia que deien darrere seu.

Es girà i veié un home alt, dins una sotana que havia estat negra, gras i vermell de cara que es dirigia amb el dit a ell.

—Fixa-t'hi bé en els porcellets. Els nins que no fan bonda i fan pecats acaben així... I alguns de grans, que també els haurien de retallar els baixos.

Sentí com els homes que envoltaven el Rector esclafien en rialles, mentre el padrí deia:

—Senyor Rector, no m'*assusti* el nin.

—Però ja és un homenet! —afegí el Rector, mentre li passava la mà pels cabells—. Au, jas un caramel i vés a jugar.

—Agafa'l i dóna les gràcies al senyor Rector —digué el padrí.

En Joan féu el que li digueren i, quan ja eren lluny, el padrí li digué:

—Au, tira el caramel, que ja te'n compraré jo.

I en Joan el tirà ben lluny i amb una satisfacció que no sabé bé explicar-se.

Llorenç Rotger Llompart, paret de partió (Mallorca)

Joan Miquel Bestard

U no és ningú

U no és ningú i quan són molts, costa entendre's.
Viure al costat en l'immens oceà,
perdut el nord, sense una estrella vàlida,
és no saber com a companys qui tens
del viatge forçat que no triàreu,
fermats per un llarg temps al banc mateix,
en què, argollat i encadenat, t'esforces
a atènyer un port inexistent per tu.
Has remat tant que tens les mans com pales,
has patit prou per conèixer el camí
que et du d'esclau a llibertat perpètua.
Saps dels humans que llur ruta no és bella,
sempre, emperò, és incerta i variable
pel cop de mar en fortunal desfet.
Si dejorn vius qualque albada serena,
glopeja-la amb delit, car és el vi
que pels anys et reservava un déu.
Sigui el color del rem quisvulla, blanc
o negre, al mar l'impuls és el que val.
Pel mar del món navega i ves fent via;
emigrant de naufragis no esperats;
car som pujats dins una sola barca:
o ens salvam tots, o no es salva ningú.
(No-Ningú s'anomena el llest Ulisses,
qui dels perills fugí i d'una mort certa;
ell fou, però, perquè Ítaca tingué!).
Generosos germans i solidaris,
l'aventura vivim de veure'ns viure.
I feim enderrossalls de les fronteres,
car les fronteres són les cicatrius
deixades per la història.

Pensa-ho, doncs:
les nafres de la guerra es tanquen tard
i malament.

Per tant, convé que es sàpiga:
U no és ningú i la bellesa del número
rau en ser idèntic, igual i divers...

Agost, 1998

Joan Francesc López Casasnovas

The auroras of autumn

I

This is where the serpent lives, the bodiless.
 His head is air. Beneath his tip at night
 Eyes open and fix on us in every sky.
 Or is this another wriggling out of the egg,
 Another image at the end of the cave,
 Another bodiless for the body's slough?
 This is where the serpent lives. This is his nest,
 These fields, these hills, these tinted distances,
 And the pines above and along and beside the sea.
 This is form gulping after formlessness,
 Skin flashing to wished-for disappearances
 And the serpent body flashing without the skin.
 This is the height emerging and its base
 These lights may finally attain a pole
 In the midmost midnight and find the serpent there,
 In another nest, the master of the maza
 Of body and air and forms and images,
 Relentlessly in possession of happiness.
 This is his poison: that we should disbelieve
 Even that. His meditations in the ferns,
 When he moved so slightly to make sure of sun,
 Made us no less as sure. We saw in his head,
 Black beaded on the rock, the flecked animal,
 The moving grass, the Indian in his glade.

Les aurores de la tardor

I

És ací on habita la serpentina, la sense cos.
 És aire el seu cap. De nit, sota la seua cua
 S'obren ulls que ens contemplen en cada cel.
 O és aquest un altre serpenteig fora de l'ou,
 Una altra imatge al final de la cavorca,
 Una altra sense cos per a la muda de la pell?
 És ací on habita la serpentina. És el seu niu,
 Aquests camps, aquests turons, aquestes distàncies matisades,
 I els pins a sobre i al llarg i al costat de la mar.
 És la forma que s'empassa el que és informe,
 La pell que llampegueja vers desaparicions volgudes,
 I el cos de la serpentina que llampegueja sense pell.
 És l'alçària emergint i és el seu basament
 Aquestes llums finalment poden atènyer un pol
 Al cor de la mitjanit i trobar-hi la serpentina,
 En un altre niu, la senyora del laberint
 De cos i d'aire, d'imatges i formes,
 Inexorablement en possessió de la felicitat.
 És aquest el seu verí: que hauríem de recelar
 Inclús d'això. Les seues meditacions en les falzies,
 Quan tan lleugera es movia per assegurar-se el sol,
 Ens féu no menys segurs. Vam veure en el seu cap,
 Envidriada de negre sobre la roca, el tacat animal,
 L'herba mòbil, l'indi en la seua clariana.

Wallace Stevens

[Traducció de Jaume Pérez Montaner]

Magdalena Vidal, sense títol, acrílic sobre paper

ESPIRAL DEL VI

Si et BEC, no et TENC.
Si no et TENC, et DESITJ.
Si et DESITJ, no VISC.

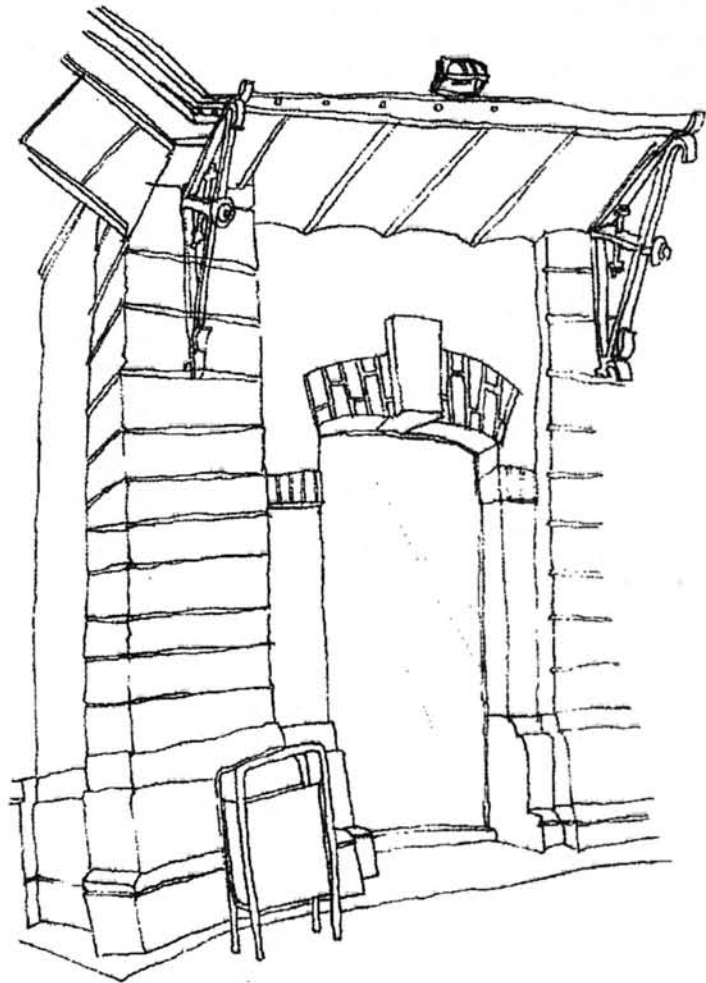
VISC dins una terra eixuta,
arraïmada amb les pedres i els rostolls
dins un Pla dilatat
baix un sol que fermenta.

TENC els calls de les mans ben vius
pidolant una pluja
que mai no arriba,
pidolant una dignitat
que no tenim.

DESITJ un país ben fort
de terres germanes en cercells de
llengua,
de persones resoltes
sigui quin sigui el seu color.

BEC el miracle del most
que és més dolç quan més sequera,
el miracle del pàmpol
que és més verd quan més grogor.

Podem ser part en la nostra varema
si juntam les forces
en raïms de vigor.

Il·lustració de Tomeu Morey

Àngels Cardona

El temps ha passat/ òbviament/
 i ara eres més alt/ potser més gran/ i passes les fulles al calendari/
 de dos en dos/
 ja no celebres aniversaris/ ets massa gran per això/
 per si de cas/
 et mors algun dia/ casualment/ sense pagar el taxi/
 et seques els ulls/ ja sense llàgrimes/
 i tot tornarà a la normalitat/
 quan a la faena que no tens/ aqueixa de
 repartidor de pizzes per correus/
 d'amors boca a boca/ de cadàvers/ vaixells per a llogar-se el cos/
 o vacances astro-il·lògiques/
 et miren/ et senten/ obrir l'armari/ seure't al teu despatx/
 beure't l'aigua freda del frigorífic/
 tot serà diferent/
 t'hauràs mort/ i continuaràs treballant/ enviant glaçons al cercle polar
 àrtic/
 piscines al desert/ només per a dunes/
 transatlàntics a l'infern/ per a Morfeu/ que encara no ha pogut creuar/
 el seu llac/
 i com que el transatlàntic duu el nom de "Titànic"/
 el tornarà de nou/ per vicis ocults/
 llavors voràs la manilla del rellotge/
 i creuràs que/ però tot serà diferent/
 encara madur/ el fàstic pujarà records com formiguetes roges/
 pels quatre cendrers de la taula/
 pels quatre genets de l'apocalipsi/ ara amb brides de segona mà/
 per les ales dels quatre angelets del teu llit adosat/
 pels quatre cantons/ sense cantons/ a un ex-barri de Mostar/
 per les quatre vides d'un gat/ quan ja n'ha perdudes tres/

* * * * *

De xicotet t'hauria dit/ no et menges les ungles/
 ara que t'has fet miserable/
 llances bombes de napalm al Japó/ i mates mil milions de persones/
 quasi tots els dies ixes a la tele/ com/ tot un heroi nacional/
 sembla que el món ha madurat/
 fins i tot l'assassinat n'és un bon ofici/

Dos poemes inèdits del recull

La bellesa del fred

Alfons Navarret

Sona el despertador

i no vull aixecar-me.
Tenc por d'enfrontar-me
al monstre que m'espera darrera la porta del carrer,
aquell monstre que amenaça portar-se amb ell
tots els dies de la meua vida.
Tenc por que m'obligui a convertir-me en un robot
- cor purament mecànic -,
controlat pel dia a dia
i no pels sentiments.

Sona el despertador
i tenc por d'obrir la porta,
sortir al carrer
i enfrontar-me amb un monstre anomenat
RUTINA.

* * *

I et despertes una altra vegada,

suant,
amb el cor a la mà,
PUM PUM... PUM PUM,
sota un cel obert que t'espera
per tancar-se.
Rellisquen les gotes de pluja.
Uns ulls, els teus,
que mai han vist una tempesta.
Crides sense obrir la boca perquè saps
que el silenci és l'única forma de seguir endavant
- l'hipotètica llibertat d'expressió -
I llavors continues vivint,
amb un somriure fals
i deixant que et considerin un ésser sociable,
un més.

Laura Almirante

[Aquests poemes no estan a cap altra
publicació, els vaig llegir a un recital
fet a Formentera, el 9 d'Agost passat].

Em dic Laura, vaig néixer a Eivissa el dia dels Reis, 6 de gener, de l'any 1985. A l'actualitat, faig el darrer any a l'institut Algarb, a Sant Jordi de Ses Salines d'Eivissa, concretament 2on. de batxillerat a la modelitat d'Humanitats; l'any que ve, si tot va bé, començaré a estudiar comunicació audiovisual. M'agrada moltíssim llegir i escriure. Som una apassionada del cine, la televisió, el teatre, la ràdio i la fotografia... Supòs que és per aquests motius que m'he decidit fer aquesta carrera, encara que també m'agrada el periodisme. Faig teatre amb el grup de l'Institut d'Estudis Eivissencs (IEE) i a estones també a l'Increat Teatre. Quant a la ràdio, he intervingut a Ràdio UC i, en breu, tornaré a la mateixa emissora per fer «Séptimo Arte», un programa sobre cinema i teatre, que els meus companys i jo vam deixar durant l'estiu. La dansa ha estat sempre una de les meves aficions. Respecte a publicacions serioses, només he publicat a l'antologia poètica «Solstici d'Estiu 5», on enguany em publicaren deu poemes. Així mateix, he escrit en altres publicacions, com revistes escolars i reculls literaris locals. En qüestió de premis, n'he guanyat un parell a l'institut, però mai cap més important.

Laura Almirante Carretero
Eivissa, 31 d'octubre 2002.

... il fait chaud ma chemise est épaisse ma veste noire ma robe
 ma robe j'étouffe personne ne vient jamais
 je ne vais nulle part...

...mais sur la
 lune
 je serai nue
 je serai nue
 je me donne-
 rai
 il fera
 frais...

Georges Bess, planxa d'«Escondida»

Per cortesia de Joan Miquel Morey, de l'Associació d'Amics i Víctimes del Còmic (AAVC), qui ens ha posat a l'abast la il·lustració de Georges Bess

**CRISTALERIA
PEREZ SABATER**

Telèfons : Paco 600 44 44 27,

José 607 98 45 97,

Toni 607 98 46 97.

**Carrer de Son Magraner, núm. 4
Son Espanyol, (07120 Palma)**

Fax 971 439001

**Taller
aluminio**

**CRISTALERIA
PEREZ SABATER**

☎ 971 43 84 33

Trobareu S'Esclop a les llibreries:

LLibreria

La rosa als llavis

Ramon Llull, 16 A.
Ciutat de Mallorca
Tel. 971 72 19 85

NORMA
Comics

Nuredduna, 7
971 77 13 25

Fc. Martí Mora, 14
971 78 01 21

normapalma@teleline.es

Fanyes & ESSBO

illa de llibres

**CENTRE D'INFORMACIÓ I PROMOCIÓ
DE LA CULTURA ESCRITA DE MALLORCA**

Plaça de l'Hospital, 4
07012 Palma · Tel. 971 229092

SAGITARI
llibreria

Carrer de Joan Miró, 62
Tel.: 971 73 06 08
Fax.: 971 28 33 88
e-mail: xabraham@teleline.es
07015 Palma de Mallorca

DESPERTES EL SILENCI

A John Cage,
músic del silenci.

Els sons de la dansa minimalista
repeteixen la nostra ambigüitat
i es dilueixen en una sola nota,
plena de pentagrames sense línies,
de claus sense harmonia,
en una campana sense oxigen.
Llampecs sense tro, fan vibrar,
a batzegades, les cordes inexistents.
I càntics muts ressonen
en els buits de l'aire,
ingenus i silenciosos.
Però la llum tènue d'un estel
revifa el ritme, in crescendo...
Eixordat, acomodo l'oïda
i noto el batec del meu cor.

TATUATGE

Errant de paraules entristides
i mites escorcollats indignes,
em colpegen les espatlles
estovades de pensaments immadurs.
Trepitjaré terra aspra
durant generacions,
víctimes de la meva culpabilitat,
dels meus mots joves
fets de vidres massa fràgils.
I la trancadissa de les lletres
em tatuarà l'ànima eixorca,
perquè ningú gosi lloar-me.
Jo i els meus versos enleprosis
viatjarem per les tenebres
de falsos sonets, disfressats
amb la pell marcada de Caín.
Demandaré que el meu Déu
em desprengui fulls immaculats,
per bastir la catarsi,
i els tenyiré amb el gris
sagrat d'una pira mal rimada.

DIÀLEG

Sé que Vós em parleu

Aquest reguitzell de mots muts
però plens de paraula d'albada,
d'accents diacrítics, astuts,
amanyagant tota síl·laba travada
gotegen mil·limètric sentiment
amb sufixos connotables,
obsequiant amb lèxics desxifrables
la dislèxia de la meva ment...

CHAQUE JOUR

Cada dia sento
més a prop els meus llamps,
i les nostàlgies del riu
passejant pels solcs de la pell
aquell trenat de rellotges.
El darrer gra de sorra
l'assaboreixo contemplatiu
i la ment em viatja
surant damunt les llàgrimes
del desencís humà.

Eduard Miró i Saladrigas

Aquests poemes són de *Perfum de silenci*
(Poesia Columna Albí, Columna Edicions, Barcelona,
1997). *Tatuatge*, pertany a la primera part titulada *Suite
de testaments*; *Despertes el silenci* a la segona, titulada
L'immensisme; *Diàleg* i *Chaque jour* són de la tercera
part, que es diu *Diàleg*.

Eduard Miró i Saladrigas, nascut
a Barcelona (1959), és mestre i llicenciat en Filologia.
Com a pedagog, reivindica la lectura i el conreu de la
poesia. Ha escrit contes per a nins i és l'autor d'una
adaptació de *Biblia per a infants* i ha actuat com a
mantenidor dels Jocs Florals de Perpinyà. D'altra
banda, Eduard Miró ha teatralitzat la vida de Pau
Casals i ha organitzat encontres poètico-musicals.

Records de Bartomeu Calatayud

Els joves amics del grup musical «Quart Creixent», que tant admir i aprecii, m'han demanat que us digui unes paraules sobre l'autor de les músiques del seu primer disc: «Records de Bartomeu Calatayud».

Per ventura hi ha persones més indicades per a parlar de l'obra del mestre. Si jo vos n'he de fer dos mots serà més com a amic i col·laborador. Dia 11 d'abril de l'any 2003 farà trenta anys que va morir. Dia 8 de setembre d'enguany en va fer cent vint que va néixer. Coincideix el 2003 amb el centenari del naixement d'un altre personatge il·lustre per a la nostra cultura, com és el gran filòleg ciutadellenc D. Francesc de Borja Moll, que també vaig tractar bastant i a qui vull retre homenatge amb ocasió de l'Any Moll. Ells dos tenien moltes en comú: una gran senzillesa i amabilitat, un gran sentit de l'humor, un gran amor a la nostra terra i una gran capacitat de feina, cadascú dins el seu camp.

Vaig conèixer D. Bartomeu Calatayud l'estiu de l'any 1964, a Son Servera. Aleshores començava allà un grup de música i ball mallorquí, anomenat «Sa Revetla», que continua en actiu. El que llavors era rector de Son Servera, mossèn Joan Font, havia estat vicari del meu poble, Capdepera, i coneixia la meua facilitat per escriure versos i adaptar lletres a músiques ja existents. Em va demanar que compongués un himne per a l'agrupació, i vaig fer la *Cançó de sa Revetla*, que va musicar el mestre Calatayud, animador i assessor del grup incipient. Després li vaig facilitar algunes lletres més: *Mateixa serverina* (que canta un altre vell amic, en Tomeu Penya, en el CD de «Quart Creixent»), *Copeo des Puig de sa Font*, *Mateixa de na Margalida* (en honor de na Margalida Nebot, serverina i promotora de «Sa Revetla»). Igualment en vaig compondre una per al grup «Aires gabellins», de Capdepera, també musicada per ell: la *mateixa Castell de Capdepera*.

Així vaig iniciar una prolífica amistat amb D. Bartomeu. Anava a visitar-lo de tant en tant, i perfilàvem les tasques que teníem entre mans. Jo aleshores encara no havia acabat els estudis sacerdotals, primer a Mallorca i després a la Universitat Pontifícia de Comillas (Santander).

A l'estiu de 1967, acabada la carrera, vaig anar de rector a Peguera. Sovint devallava a Ciutat, i sempre passava a fer una visita a D. Bartomeu. Era un home molt simpàtic, molt juvenil malgrat la seva edat, molt cavallerós i acollidor, i agràfia ferm que l'anassin a veure, igualment la seva senyora, Dª Catalina Bernat, una gran dona, molt compenetrada amb ell i que sempre tenia les portes i el cor oberts als amics.

Un dia, estant a Peguera, em vaig animar a aprendre de tocar guitarra, i vaig tenir de professor un home de Calvià, en Tomeu Quetgles. Per aquell temps, també vaig fer amistat amb en Toni Mir, calvianer que feia feina a Peguera, musicòleg i biògraf del mestre Calatayud, que engrescà «Quart Creixent» en aquesta aventura musical, apassionant i arriscada, però coronada per una interpretació digna de l'aplaudiment popular.

Amb ocasió d'aquests estudis de guitarra, vaig comprar

Bartomeu Calatayud (1882-1973)

algunes partitures, i en vaig trobar una de D. Bartomeu que em va agradar molt. Era una cançó de bressol, i, un dia que el vaig anar a veure, li vaig dir: «*Quan em senti inspirat, m'agradaria posar-hi una lletra, perquè trob que se presta com a cançó de Nadal*». Ell em va dir: «*Me faries molt content, tots els capellans que conec em demanen si no tenc res de Nadal, perquè a Mallorca tenim poc repertori na-dalenc*». D'aquí en va sortir la nadala *Bona nit*, inclosa dins el CD de «Quart Creixent». Després d'aquesta en vengueren d'altres, com *Hanascut nostra alegria*, *Pastors de la Serra*, *Caminem germans*, etcètera. Fins i tot el vaig ginyar a compondre una missa, cosa que li venia un poc esquerra mà i li va costar molt, però ho vàrem arribar a aconseguir, jo vaig fer les lletres de les parts variables. Tres de les nades esmentades foren recollides en el disc *Navidad con los Valldemossa*, l'any 1969.

En les visites que li feia, solíem fer quatre bromes i anàvem per feina. Sovint tenia qualche partitura nova, la m'interpretava amb la guitarra i me'n donava una còpia manuscrita perquè miràs de posar-li una lletra; a ell li anava millor compondre primer la música. Quan no teníem res en marxa, com a obsequi m'interpretava qualche peça de les seves; no m'en tornava mai amb les mans buides. Es varen anar repetint aquelles visites al seu domicili, primer en el carrer dels Oms i després al carrer del Carme. La darrera visita que va rebre en vida crec que va ser la meua, precisament dia 11 d'abril de 1973, un dimecres de Passió, a punt de començar la setmana Santa, el matí vaig anar a veure'l. Potser fou l'única vegada que el vaig trobar al llit. Estava un poc al baix, però encara fèrem una mica de broma: «*Don Bartomeu, s'ha d'aixecar prest, que ara vénen ses panades i es robiols...*» I l'horabaixa em va telefonar un nebot seu dient: «*El tio Tomeu és mort*». Jo vaig quedar fred,

naturalment, perquè perdia un bon bon amic i Mallorca perdia un bon músic.

El 6 d'abril de 2001, es va presentar a Valldemossa el llibre *Records de Bartomeu Calatayud Cerdà (1882-1973)*, obra d'Antoni Mir i Trinidad Solascasas, on es recullen una sèrie d'anècdotes i dades biogràfiques de D. Bartomeu, com també un extens catàleg de les seves obres. Vaig tenir l'honor de fer-ne la presentació, i vaig parlar del mestre Calatayud baix de quatre aspectes: com a compositor, és un dels més prolífics que hem tengut a Mallorca, sobretot a nivell popular; com a concertista, té una sèrie de discs gravats de composicions seves; com a mestre, ha tengut alumnes com Gabriel Estarellas, Josep Sbert, Antoni Mir i molts d'altres, i va donar suport a diversos grups musicals i folklòrics; i com a persona, va ser un gran home i amic de tothom, una persona molt amable, que disfrutava de la vida i contagiava el seu optimisme juvenil, que va mantenir fins al darrer moment. En puc donar testimoni.

Quart Creixent

Records de Bartomeu Calatayud

Consider que Mallorca està un poc en deute amb Don Bartomeu. Me pareix que li han dedicat un carrer a Palma i un altre a Calvià, devers Santa Ponça. Però crec que, a més de dedicar-li carrers o plaques, o aixecar-li monuments, el millor homenatge que li podem retre és interpretar la seva música. És el que fan amb molt d'encert aquest grup de joves amics de «Quart Creixent» en el seu primer disc *Records de Bartomeu Calatayud*. Es tracta d'un CD ple de frescor i sonoritat juvenívola, molt en consonància

amb la persona i l'obra del mestre Calatayud.

Enhorabona, i gràcies per aquesta valuosa joia. Endavant, bons amics de «Quart Creixent»!

Pere Orpí Ferrer

Alcúdia, 15 novembre 2002

Quart Creixent

Daniel Martínez i Ten va néixer a Cabanyal, 1973, i viu a L'Alcúdia (València). El seu primer llibre fou *Ferides*; és l'autor de l'obra *Absències*, -amb la que aconseguí el Premi Miquel Àngel Riera-, de *Temps*, *L'ham de la feblesa*, *El tacte de les hores* i *L'abast de la bellesa*. El seu darrer llibre, *L'esguard de les paraules*, va ser guardonat amb el Premi de Poesia Rei en Jaume (Calvià, 2002).

III

Del cercle brut on viuen els rellotges
retrobre un plany, l'amarga dissidència.
Del cercle alié, on no hi ha cap pregunta,
esventre els buits fins a trobar paraules.
De tots aquells racons de la certesa
on no vaig fer cap vers com un adéu
retrobre un plany, mullat, pels mots que cauen
a un pou pregó d'adolescents hipòtesis.

IV

Diàleg net d'amics. Bullir de ments. Mirades.
Escàrpias d'or pel goig de recordar l'estima
d'anònims cors punxant els versos del silenci.
Diàleg net d'amics. Bressol del temps. Somriures.
Mans com eixams cercant el foc perdut del tacte.
Paraules on trobar la set de la distància.
Diàleg net d'amics. Llenç on la pell s'atura
per a suar l'esguard humit de la prudència.

IX

Com cansen tots els mots
quan no hi ha sang als sons,
quan les paraules són
les flaires d'uns freds buits.
Com cansen tots els mots
quan no hi carn al vers,
quan cauen les metàfores
com bruts maons dels llibres.

Il·lustració de Joan (octubre de 2002)

XIX

Malgrat el so prudent de la paraula
esquitxe el vers amb l'hàbil esperança
que surt d'un cos mullat per matinades.
T'he vist, atzar, com insoluble espera.
M'acabe el vers. Deixe les mans obertes.

Daniel Martínez i Ten

De L'esguard de les paraules

[Els poemes III i IV són de la 1a. part; els IX i XIX pertanyen a la segona part del llibre]

La llengua dels avis

Vora la Font Trobada, solitari pedrís:
espona del silenci a la plana de Vic.
Aquell somni tenia la frescor de la nit:
en un humit jardí,
veia mil pètals d'ombra, amb una flama al mig;
cada paraula en flor era vellut antic,
una àmfora translúcida o un tremolós espill.

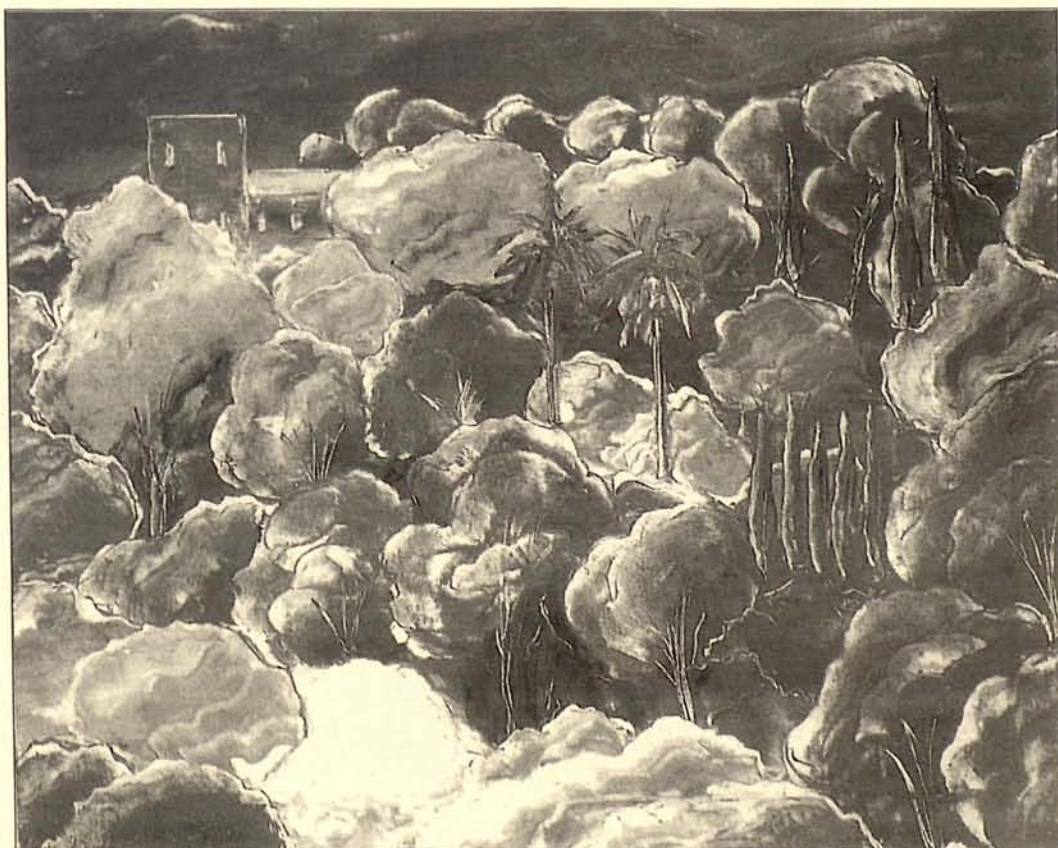
Torna el sanglot de l'aigua; la tarda s'ha aclarit.
Una oreneta esmola el cel ras de l'estiu,
amb un xerric d'enyor que diu: Jacint, Jacint!

A la cruïlla incerta dels anys i dels camins,
es dessagna el crepuscle, senyera del país,
i al Canigó, tot blanc, s'adormia Gentil.
Moren mots de cançó: bagot, còdol, garbí...
Ens aboca, el silenci, al pou fosc de l'oblit.

(Inèdit)

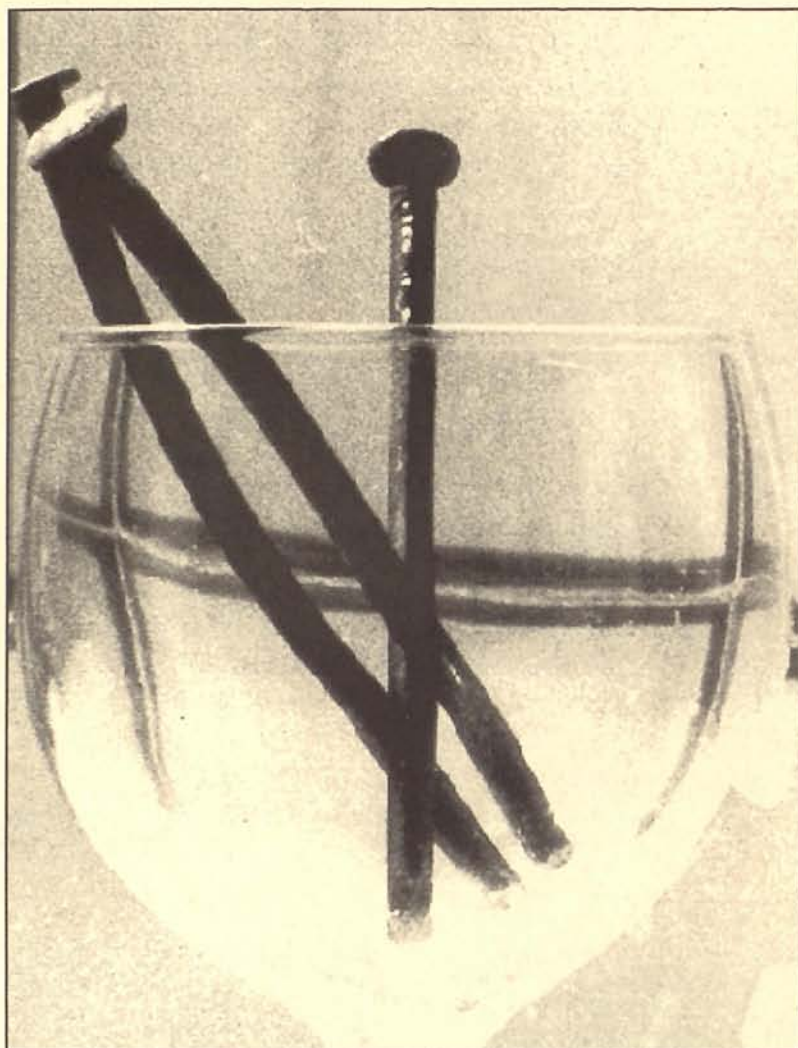
Folgueroles, setembre del 2002

Jordi Pàmias

Toni Jordi: Valldemossa, oli sobre llenç

Fotografia de Miquel J. Servera

AIRE ACONDICIONADO - EQUIPAMIENTO HOTELERO

HUMICLIMA

SERVICIO Y GARANTIA

www.humiclimate.com

HUMICLIMA - Cami Vell de Bunyola, 39 - Pol. Ind. San Castelló - Palma de Mallorca - Tel. Oficinas 971 431 216 - S.A.C. 971 431 090 - Fax 971 200 228 - 971 754 751 - E-mail: humiclimate@humiclimate.com

KLIMA HOTELS - Avda. 16 de Julio, 53 - Pol. Ind. San Castelló - Palma de Mallorca - Tel. Oficinas y S.A.C. 971 900 390 - Fax 971 900 395 - E-mail: klimahotels@ano.com